דעם
רב'ס טאָכטער
א העכסט שפּאַנענדיקער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין מיטל־אַלטער
פון לעאָן וויעזוינפעלד

(פאָרזעצונג)

— ער איז משוגע, ער איז משוגע! — האָט זי וויינענדיק געהאַלטן אין איין שריינען. — קיין מענש מיט שכל וואָלט ניט געהאַנדלט אזוי ווי ער האָט געהאַנדלט. אין טעשען וואָלטן אונזערע הערן אפילו צו אַ דיינסט באַ־נוצונגען. ער איז אוועק זוכן דעם פּרינץ און אים, אויב מעגלאַך, נאָכצושפּיאָנירן, כדי צו האָבן באַוויי־זע ווען ער וועט קענען אים מאַכן זיין באַנומען צו מיר . . .

פּרינצעסן מאַריע האָט זיך געפילט פאַרלאָרן. אויף אַזאַ קלאַפּ האָט זי זיך ניט גערייכט; זי האָט געפלאָקערט פון איפרעגונג, אָבער זי האָט זיך מיט אַלע כחות באַהערשט און זי האָט מיט אַלע מיטלען געזוכט צו באַראַזיקן די באַלייטיקטע פּרינצעסן און איר מר־טער. זי האָט אָנגעוועדעט איר נאָכ־אַ קונדס פון איבערדרעהן, און זי האָט פאַרטיידיקט דעם פּרינץ, צו זיין אַנטשולדיקונג, אַז דער פּרינץ איז ניט שלעכט געווען, אָבער אַז זיי האָבן אַלע מיטלען אויס־פּרובירט, האָט מען אים אויפגעגעבן אַלע הוף־פנונגען פון די מאַדערנע אידישע קאַמ־פּאַניסטן.

מיר האָבן גרויסע ליטעראַרישע קאַמפּאַ־ניטאָרן ווי זאָלצער, לעוואַנדאָווסקי, ווייַנטרויב, נאָמבערג ווי אויך אַנ־דערע . . . מענשן פון ברייטן מוחזיק־קאַלישן אינטיליגענץ און פּולקאָמאַנער מוזיקאַלישער בילדונג, האָבן זיי אונז געגעבן די פאַרמען פון סינאַגאָגן־נעזאַנג. דאָס מזרח אייראָפּעאישע אי־דענטום האָט אָבער פאַרמאַנט דעם תוך אַזוי צו זאָגן. די עסענץ פון דער אוממיטלבאַרער שאַפונג פונם פאָלקס־גייסט. צייטנווייז אָמת, באַאיינפלוסט אויך פון דער לאָקאַלער סביבה. אָבער אויף אַזוי־פיל פאַראַדיישט בין צו פולער אַרגינעלער אויספאָרמונג. זיי־נען געשאַפן געוואָרן נאָכנעט שולעם

חזנות :: פון מ. דזשייקאָב

דער איד פונם עלטערן דור האָט געצוגן זיין חיות הרוחניית פון פאַר־שיידענע צנורות השפע. און ניט קוקנ־דיק דאַרויף וואָס אַ דאַנק דעם גלות האָט ער ניט ראַפּינירט זיין געשמאַק אין דער קונסט פון נגינה האָט ער דאָך באַוויזן צו באַגייסטערן זיך פון די אַצילות'דיקע מאַטיוון פון דעם "קול אָרוני" אַרויס געבראַכט דורך די באַצויבערנדע תפילות פון חזנים קינסטלער וועלכע האָבן ניט געפעלט אין אַלע דורות און אין אַלע צייטן. אַ דאַנק דער אומאויפהערנדיקער אַנט־וויקלונג פון דער דאָזיקער קונסט, איז אַנטשטאַנען אַ מאַדערנע אידישע וועלטלאַכע נגינה וועלכע איז אַ מקור פון תענוג רוחני אויף פאַר דעם מאַ־דערנעם מענש.

דער מחזור פון די תפילות פאַר אונ־זערע ימים טובים, איז אַ זאַמלבוך פון שירים פאַרפאַסט פון אַמאָליקע פּיט־נים פון וועלכע עס שרייבט אַרויס דער צער פונם פאָלק אויף זיין ביטערן גו־רל און אויף די טרייסט מיט דער האָ־פענונג אויף דערלייזונג.

קיינער וועט ניט פאַלייקענען דעם פאַקט אַז אַ ווידער קול פון די דאָזי־קע פּיוטים הערט זיך אויף אין די מאָדערנע שירים פון ח. נ. ביאַליק און אַנדערע מישוררים פאַראַלע אַדע־מיט דעם אין אויך קאַנטיק די השפעה פונם אי־דישן נוסח (שטייגער) אויף די שאַ־פונגען פון די מאָדערנע אידישע קאַמ־פּאַניסטן.

מיר האָבן גרויסע ליטעראַרישע קאַמפּאַ־ניטאָרן ווי זאָלצער, לעוואַנדאָווסקי, ווייַנטרויב, נאָמבערג ווי אויך אַנ־קאַלישן אינטיליגענץ און פּולקאָמאַנער מוזיקאַלישער בילדונג, האָבן זיי אונז געגעבן די פאַרמען פון סינאַגאָגן־נעזאַנג. דאָס מזרח אייראָפּעאישע אי־דענטום האָט אָבער פאַרמאַנט דעם תוך אַזוי צו זאָגן. די עסענץ פון דער אוממיטלבאַרער שאַפונג פונם פאָלקס־גייסט. צייטנווייז אָמת, באַאיינפלוסט אויך פון דער לאָקאַלער סביבה. אָבער אויף אַזוי־פיל פאַראַדיישט בין צו פולער אַרגינעלער אויספאָרמונג. זיי־נען געשאַפן געוואָרן נאָכנעט שולעם

1 טאָג

ג. פּ. פּאַרטנאַי
מענערזישער

געדיינקט! אז מיר קאָנען אייך געבן

באַדינונג אויב איר פאַר־לאַנגט, אין אַלע אייערע — דריי קליינינג אָדער פאַרבן
PERTH DYE WORKS LTD. 37 266

און ריכטונגען אויפן נאָמען פון דעם איז באַקאַנט אַז ביי אים האָט דער פאַטער פון אַ געוויסן סטיל אין שירה וזמירה. אַנהויבנדיק מיט בצלאל אַדע־מער און פיצי אַבראַן און ענדיגענדיק מיט ניסי בעלזער, זיידל ראַזענער, פּנחס מינקאָווסקי, גורעוויטש, און ווען אונזערע מאָדערנע אידישע מענגנס וואָלטן ניט געווען אַזוי באַאיינפלוסט פון קנאה אין שנאת חנם . . . . און וואָלטן אביעקטיוו זיך גענומען אַנא־ליזירן כאַטש אַ קליינעם טייל פון די שאַפונגען פון די אויבנערמאַנטע פאַרפאַסער פון אידישער סינאַגאָגע־לער נגינה וואָלטן זיי געקאָנט אַנ־שרייבן אין די צענדליקער עסעיס, וועלכע וואָלטן געווען העכסט אינ־טערעסאַנט פאַר יערן אינטעליגענטן ליבהאַבער פון אָריגינעלער אידישער קונסט.

עסעיען און אָפּהאַנדלונגען זיינען טאַקע אין באַמערקן פון אַנדערע באַ־רימטע חזנים וועלכע זייערע קאָמ־פּאָזיציעס ווערן איינגעזונגען, מחמת דער אַרטיקל זאָל ניט טראָגן דעם כאַ־ראַקטער פון פּראָפּאַגאַנדע. אָבער איך מוז באַמערקן איבער אַ נומער פון נינסן בעלזער וואָס וועט געזונגען ווערן ביי סליחות, אַ באַרימטע קאָמפּאָזי־אַנגעשריבן אַ גרויסן דעפאַרטואַר קאָמ־פּאָזיציעס תפילות פאַר אַ נאַנצן יאָר אָבער עס איז אים געלונגען איינציקע קאָמפּאָזיציעס וועלכע וועלן בלייבן אַ מייסטערוועדיק פאַר אייביק. און דער נומער "רחמנא דעני" איז איינער פון זיי ענטהאַלטנדיק שיינע פול מיט הש־תפכות הנפש'דיקע חזן־רעציטיוון, אַרו־ענטאַליש לירישקייט, באַצויצערנד ווי אַט ניסט ער אַז די נשמה מיט גלות־דיקער טרויעריקייט און אַט בריינגנט ער צו אייך טויסט, פרייד און האַ־ענונג. נוסטסין אין בעדרישעוו פלעגן זאָגן אַז ניסי בעלזער האָט געווען שאַפן מער ווי נאָר דעם "רחמנא דעני" וואָלט ער פאַראייביקט געוואָר־רען.

און דערפאַר וויל איך פון מיין טיפן האַרצן גראַטולירן און דאַנקען דער פאַרוואַלטונג פון דער תלמוד־תורה דערפאַר וואָס זיי האָבן זיך פאַרבונדן מיט מר. בראַנשטיינען און וועלן געבן די געלעגנהייט צו די מאַסן צו הערן תפילות, רעטשעטאַטיוון אינ־טערפּרעטירט פון אַזאַ אינטעליגענטן מענן ווי בנימין בראַנשטיין, וועלכע פאַרשפּרעכן אויסצופילן די "חשבון הנפש"'דיקע טעג פון ראש השנה און יום־כיפּור מיט אַן אמת'ן עקסטאַזאַ און שיינע מאַמענטן פון דערחויבונג און דערהויבונג.

"מיין נאָט"

דער דאָזיקער־פּלאַץ איבעראַשט מיך . . .

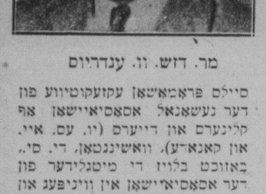

מר. דזש. וו. ענדריוס

אַזוי האָט געזאָגט מר. דזש. וו. ענדריוס, סייל פּראָמאָשאָן עקספּערט פון וואַשינג־טאָן, די. סי., ווען ער איז אַריינגעקומען אין פּערס'ס. "איך האָב קיינמאָל" האָט ער גע־זאָגט. "ניט געזען אַ דראַי קליינינג פּלעצן פון אַזאַ גרויס וואָס זאָל אַריינגעבן אַזוי פיל אַרבעט — עס איז אַן אמת'ער בינשטאָק פון אַרבעט". אין אַן מר. נ. פּ. פּאַרטנאַי, האָט איר דעם סאַמע קאָמפּעטענטן פּראָדאָק־שאָן מענענדזשער וואָס איך האָב ווען געראָטן די געלעגנהייט צו באַגעגענען — אין דאָס זאָגט אַ סך — וויל איך האָב באַזוכט הונ־דערטע דראַי קליינינג פּלענטס אין די פאַר־אייניקטע שטאַטן און קאַנאַדע".

מר. ענדריוס האָט זייער געלויבט די קוואַ־ליטעט פון דער אַרבעט ווען פּערס'ס דראַי קליינינג פּלעגן ניט אַרויס און ער האָט גע־זאָגט: "מיין אַפּשאַצונג מאַכט דיר ווייניקער גער ביזנער זייער שטאָלצירן מיט דעם וואָס זיי האָבן אַזאַ גלענצנדע און פעאיקע פירמע צו וועלכער צו שיקן פאַרפלעקטע קליידער".

מר. ענדריוס פאַראייניקט זיך מיט אונז אין פאַרשלאָגן, אַז איר זאָלט לאָזן אונז אויס־ייניקן אייער פאַל קאָוט און מאַכן אים אויס־זעען שיין פאַר די קילע טעג וואָס קומען אָן, ווי אויך אייערע באַפלעקטע סוטס און דרעס־סעס. די וועלכע קערן זיך אום צוריק פון זייערע וואַקאַציעס וועלן אויסגעפינען די דאָ־זיקע פרייזן צו זיין זייער צוציענד.

מר. ד. פּאַרטנאַי, פּרעזידענט און דזשענעראַל מענערזישער פון פּערס'ס, נעמט ניט דעם נאָכצו קרעדיט פאַר זיך אַליין פאַר דעם דערפאָלג פון זיין קאַמפּאַני. צי נוצן זיינע אייגענע ווערטער. האָט ער געזאָגט טייַלווייז: "פאַר איבער 20 יאָר איז דאָס פּובליקום געווען זייער העפלאַך מיט זייער סופּאַרט, און ווייל איך האָב שטענדיק גע־שטרעבט צו געבן זיי דאָס בעסטע, נייט צו אייך און צו אייערע שכנים דער לאַרבער קראַנץ וואָס איר האָט געהאַלפן מאַכן פּערס'ס צו דער־נרייכן איר העכסטע שטופע. דאָס איז, 'די גרעסטע דראַי קליינערס און דייערס וועסט פון די גרעט לייקס'. איך דאַנק אייך".

מר. נ. פּ. פּאַרטנאַי

דאָס אידישע וואָרט

דאָס אידישע וואָרט

מאַנאַגינג אַדיטאָר: ד"ר ד. ל. גאָלדמאַן
אַדיטאָר: ד"ר ד. ל. גאָלדמאַן
מאַנאַגינג אַדיטאָר: ד"ר ד. ל. גאָלדמאַן

מרס. ב. וויאָלעט איספעלד

A. T. C. M.

פּיאַניסטן און לערערן
סטודיאָ, 666 אַלוואָרסטאַן סטריט
טעלעפאָן 292 30

פּיופּלס אַזוינעריי פאַר אַלע גריידס

Doctors' Directory דאָקטוירים

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
53 578	51 250	**ד"ר. ס. דזש. בערמאַק,** 834 מיין סטריט אָפּיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	**ד"ר. דזש. ברענער,** 402 פּעלקירק עוועניו אָפּיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30 DR. J. BRENER
26 947	53 422	**ד"ר. א. גוטמאַן,** 714 טאַראַנטאָ דזשענ. טראַסט בילדינג, 283 פּאָרטעדזש עוועניו, קאָר. סטיט אָפּיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. A. GUTTMAN
22 717	54 429	**ד"ר. ס. דשוואַוויש,** 404 באַיר בילדינג שטונדן: 11—12, 3—6 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
26 600	28 153	**ד"ר. ה. הערשפילד,** 576 מיין, קאָר. אַלעקסאַנדער אָפּיס שטונדן: 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
53 181	53 181	**ד"ר. י. פּערלמאַן,** 291 באַראָוס, קאָר. טשאַרלס אָפּיס שטונדן: 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	**ד"ר. ס. קאָבריַנסקי,** סוויט 2 קראַמפּ בלאָק (מיין און דאַפערין עוועניו) אָפּיס שטונדן: 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
53 915	52 614	**ד"ר. סעם ראָדין,** ראָיאַל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אָפּיס שטונדן: 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	**ד"ר. א. ל. שובין,** שטונדן 11—12 און 2—6 אָפּיס: בענק אָף קאַמערס בלדג., מיין און אַלעקסאַנדער רעזידענס: 375 מאַקריי עוועניו DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאָז און האַלז
29 110	51 848	**ד"ר. י. ה. בעקמאַן,** 613 באַיר בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	**ד"ר. ד. מ. דזשענאָף,** 830-2 סאָמערסעט בלאָק DR. D. M. GENOFF
		קינדער קראַנקהייטן
88 013	53 320	**ד"ר. ה. מעדאָוי,** 904 באַיר בלדג. 3—5; 332 מאַניטאָבאַ עוו. 11—12 DR. H. MEDOVY
22 446	55 332	**ד"ר. דזשאָ. ה. שאַפּיראָ,** 604 באַיר בילדינג שטונדן: 3—5 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. GEO. H. SHAPERA

Dentists Directory דענטיסטן

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	**ד"ר. י. בן עזרא,** ב.א. 962½ מיין, קאָר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		**ד"ר. מ. כרענמאַן,** סט. 1 סט. דזשאַנס בלאָ. 984 מיין DR. M. A. BREGMAN
56 600	52 041	**ד"ר. א. ד. גאָלדין,** 1308 מיין סט., סוויט 1 DR. A. D. GOLDIN
56 056		**ד"ר. ס. טשורטשיל,** סוויט 1 טריק בלאָק, 972 מיין סט. DR. S. H. CHURCHILL

פון ש. גרינבלי

ער איז משוגע

וואָלט ער איצט געווען אין זאַל, אַזוי אַן פאַר אַלעמען אין די אויגן דער־ציילט, אַז דער פּרינץ איז פאַרליבט אין אַ אידישער מיידל. זיין אויג האָט אָבער גלייך באַמערקט, אַזוי שנעל ווי די פּרינצעסן אין אַריינגעקומען, אַז עפּעס האָט אין נאַרטן פאַסירט, און ער איז אַרויס כדי צו זען וואו דער פּרינץ איז פאַרבליבן.

ווען אַרום איז אַרויסגעקומען האָט ער נאָך געקאָנט זען ווי דער פּרינץ פאַרלאָזט האַסטיק דעם נאַרטן און ער האָט זיך געלאָזט גיין נאָך אים.

אינצווישן איז די פאַרוויַרונג אין זאַל געווען אַזוי גרויס. ווארום טראַץ אַלע "סו־דות", טראַץ דעם וואָס יעדע פון די דאָמען האָט "געוואוסט" עפּעס אַנ־דערש צו דערציילן, האָט אין דער אמת'ן קיינער ניט געוואוסט קיין זאַך און אַלע האָבן זיך געראַלט אין איין וואונדערן און האָבן געוווּנדערט צו דער־ניין, וואָס הינטער דער דאָזיקער גע־היימניס איז געווען באַהאַלטן.

פירסטן אַלעקסאַנדראַ האָט מיט צאַרטע ווערטער באַראַיקט איר אויס־גערעגטע טאָכטער, אָבער אין דער זעלב־בער צייט האָט זי דאָס געפאַלן אין קלערס, אַז נאָך אַזאַ באַליידיקונג שטייט עס איר ניט אַן לייגנער צו מער, אין אַרגוס געווען קראַנק. דאָס האָט זיך לשון איז ביי אים כמעט אָפּגענומען געוואָרן. ער איז געווען שוואַך און ער אַלע מיטלען געווּנדט צו באַראַיקן די באַליידיקטע פּרינצעסן און איר מר־טער. זי האָט אָנגעוועדעט איר נאָכ־אַ קונדס פון איבערדרעהן, אַז זי האָט מיט אַלע כחות באַהערשט און זי האָט מיט אַלע מיטלען געוואַכט צו באַראַיקן די באַליידיקטע פּרינצעסן און אַלע מיטלען געוווּנדט צו באַראַיקן די